

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4

THE ROMANIAN MINISTRY OF JUSTICE AND ITS ROLE WITHIN INTERNATIONAL JUDICIARY COOPERATION IN PENAL MATTERS

Oana Elena Gălăţeanu, PhD, "Dunărea de Jos" University of Galaţi

Abstract: There are generally included in the international judiciary cooperation in penal matters the following: extradition, transfer of procedures, transfer of convicted persons, recognition of the Court decisions and judicial assistance. In order to achieve this cooperation, the states conclude many international conventions and treaties, most of which impose the states to appoint some central national authorities with competencies in sending the requests necessary, in their receiving and with other responsibilities.

In Romania, the Ministry of Justice is one of the central public administration authorities with legal personality, subordinated to the Government, which gives support for the good functioning of the judiciary system and for ensuring the conditions for achieving justice as public service, for achieving the protection of the law-based order and the protection of the rights and freedoms of citizens.

Among the functions hold by the Ministry of Justice there is also the one of central authority in the international judiciary cooperation area, according to the treaties Romania is a part of and according to the legal instruments adopted at the European Union level. In the domains related to the judiciary collaboration in penal matters, the central authority is the Ministry of Justice and Law no. 302/2004 on international judiciary cooperation in penal matters, with further changes, is regulating the role this Ministry has in the area as national central authority, both in relation to the member states of the European Union and in relation to other third party states. Out of the Romanian legal provisions in force, we can conclude that the Ministry of Justice, as central authority, has its own competencies in what concerns the extradition, issuing and executing the European arrest warrants, as well as transfer of procedures and of convicted persons, recognising the foreign Court decisions and judicial assistance in the trial phase.

We hereby present the responsibilities this Ministry carries in its capacity as central authority within the international judicial cooperation in penal matters, from the point of view of the above mentioned Romanian legal provisions.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
 Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
 ISBN: 978-606-8624-17-4

Key-words: Ministry of Justice, central authority, international judicial cooperation, penal matters

I. Ministerul Justiției, ca toate celelalte ministere legal constituite în țara noastră, este un organ de specialitate al administrației publice centrale¹. El este organizat și funcționează în subordinea directă a Guvernului în conformitate cu dispozițiile art.116 alin.(1) din Constituția României și a celor din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului și ministerelor²

Ca orice organ al administrației publice, Ministerul Justiției este o structură organizațională care în conformitate cu Constituția țării și legea, are personalitate de drept public și acționează pentru a executa legea din oficiu, sub controlul indirect al Parlamentului³. El este un organ al administrației publice ce are o competență specială⁴ și ale cărei atribuții sunt duse la îndeplinire direct ori prin intermediul organismelor tehnice specializate, autorități sau instituții publice ce se află în subordinea lui⁵. Mai exact, potrivit prevederilor art.1 alin.(1) și art.2 al Hotărârii de Guvern nr.652/2009 privind organizarea și funcționarea Min. Justiției, acesta este "un organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului" ce "contribuie la buna funcționare a sistemului judiciar și la asigurarea condițiilor îndeplinirii justiției ca serviciu public, apărarea ordinii de drept și a drepturilor și libertăților cetățenești". Pentru aducerea la îndeplinire a scopurilor principale ale lui, acest organ administrativ de specialitate îndeplinește anumite funcții și exercită o serie de atribuții, ce sunt enumerate în H.G. privind organizarea și funcționarea Min. Justiției cu modificările ei ulterioare. Evident că și membrii acestui Minister, ca toți ceilalți membri ai Guvernului, se supun responsabilității ministeriale în derularea activităților lor de servicii, potrivit art.11 din Legea nr.115/1999 privind această responsabilitate⁶.

Printre funcțiile deținute de Min. Justiției se numără și aceea de autoritate centrală în sfera cooperării judiciare internaționale, în conformitate atât cu tratatele la care România e

¹ A se vedea și M-E Mihăilescu, *Drept administrativ. Partea generală.Caiet de seminar*, Ed. Universitară, București 2016, p.135

² Vezi și M-E Mihăilescu, *op.cit.*, p.136

³ D.Apostol Tofan, *Suport de curs 2008*, p.42, M-E Mihăilescu, *Drept administrativ. Partea generală*, Curs universitar, Ed. Hamangiu, București 2016, p.137

⁴ H.G. nr.652/2009 privind organizarea și funcționarea Min.Justiției, cu modificările ulterioare

⁵ Vezi și M-E Mihăilescu, *Drept administrativ. Partea generală.Caiet de seminar*, Ed. Universitară, București 2016, p.144.

⁶ În acest sens a se vedea și M-E Mihăilescu, *Drept administrativ. Partea generală.Caiet de seminar*, Ed. Universitară, București 2016, p.290-291 ; M-E Mihăilescu, *Drept administrativ. Partea generală*, Curs universitar, Ed. Hamangiu, București 2016, p.263

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4

parte, cât și cu instrumentele juridice ce sunt adoptate la nivelul Uniunii Europene (potrivit art.5 lit.h a H.G. nr. 652/2009 modificată).

În cadrul atribuțiilor importante ale Min. Justiției sunt incluse și cele referitoare la sfera internațională a drepturilor și libertăților cetățenești cum ar fi de a îndeplini competențe de autoritate centrală în domeniul cooperării judiciare internaționale și atribuții ce sunt stipulate în tratatele și acordurile internaționale din sfera justiției(art. 6 pct.III pct.1 din H.G. 652/2009 modificată) și cea de formulare a propunerilor referitoare la cererile de grațiere (punctul 6 al pct.III al art.6 din H.G. 652/2009 modificată). Printre alte atribuții ale Ministerului Justiției se numără și cea de a coopera, "prin schimbul de informații și de bune practici", în scopul de a facilita urmărirea și depistarea bunurilor ce rezultă din comiterea de infracțiuni și a altor bunuri ce au legături cu infracțiunile ce ar putea face obiectul unei dispoziții de confiscare ori de indisponibilizare (conform pct.4/1 al pct.VIII al art.6 din H.G.nr. 652/2009 modificată).

În domeniul supravegherii executării pedepselor, Min. Justiției are și sarcina de a îndeplini acele atribuții pe care legea le prevede în sfera acordării ajutorului public judiciar, a asistenței judiciare în domeniul penal și a asistenței judiciare în cauzele ce vizează cooperarea judiciară internațională în sfera civilă și penală, conform pct.8 al pct. VI al art.6 din H.G.nr. 652/2009 modificată.

II. Analizând prevederile legale menționate, putem concluziona că Min. Român de Justiție are atribuții, aducându-și astfel contribuția, și în bunul mers al asistenței judiciare internaționale în materie penală. În cadrul procedurii de cooperare judiciară internațională în domeniul penal, Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, îi recunoaște ca având competențe de a exercita atribuții proprii autorității centrale române în acest domeniu și Ministerului Justiției prin direcția sa de specialitate, în anumite condiții, având în vedere prevederile art.10 alin.(1) al Legii 302/2004 modificată. Potrivit alin. (1) lit.a al art.10 din Legea 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, el va îndeplini atribuții de autoritate centrală română în domeniu în următoarele cazuri:

- dacă există cereri ce vizează extrădarea
- dacă sunt formulate cereri având ca obiect mandatul european de arestare
- când sunt înaintate cereri ce au în vedere transferul de persoane condamnate
- dacă există cereri ce au ca obiect, după caz, un ordin de confiscare, un ordin de indisponibilizare, sau recunoașterea și executarea unor hotărâri penale și a actelor judiciare penale,
- când există cereri cu privire la comisii rogatorii internaționale sau la orice alte forme de asistență judiciară internațională care au în vedere activitatea de judecată ori cea de executare a unor hotărâri penale, și

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
 Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, 2016
 ISBN: 978-606-8624-17-4

- când se prevede astfel de legea la care facem referire sau de regulile de curtuazie internațională ori când este concret desemnat prin tratate internaționale la care România e parte, și în alte cazuri, independent de faza procesuală.

Potrivit dispozițiilor aceluiași act normativ, ca autoritate centrală română, Ministerul Justiției, pentru a-și îndeplini aceste atribuții, va primi, va realiza controlul de regularitate și , după caz, va transmite autorităților române competente cererile autorităților străine pentru a le executa. Totodată, el va primi, efectua controlul de regularitate și transmite statului solicitat , pentru ca acesta să le execute, cererile formulate în condiții legal prevăzute de autoritățile române (după cum rezultă din alin.(2) al art.10 din Legea 302/2004 cu modificările ulterioare).

III. Concret,

1. în ceea ce privește extrădarea, în situația extrădării pasive, cât și în cel al extrădării active, Min. Justiției are numeroase competențe. Astfel, în Extrădarea pasivă, în general, încă de la început, cererea de extrădare va fi, în fapt, adresată Ministerului Justiției de către autoritatea competentă a statului ce o solicită. În situațiile în care această cerere va fi adresată pe cale diplomatică, se va trimite ulterior, fără întârziere, Ministerului Justiției- așa cum se prevede în teza II a alin. (1) al art.36 din Legea 302/2004- în calitatea lui de autoritate centrală. Practic, în această calitate, Ministerului Justiției îi revin, după primirea cererii de extrădare, următoarele atribuții pe care Legea 302/2004 le enumeră în alin.(4) al art.37, în literele de la b) –f) :

- de examinare, din perspectiva regularității internaționale, a cererii și a actelor anexate la aceasta, într-o perioadă de 3 zile lucrătoare, termen ce curge de la data primirii cererii (conform art.38 alin.(2) același lege),

- de a transmite, ulterior analizei de regularitate internațională, respectiva cerere și acte anexă la ea, procurorului general competent, respectiv procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în circumscripția căreia persoanei extrădabilă a fost localizată ori , în cazul necunoașterii locului în care respectiva persoană se află, procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București. Această transmisiune Ministerul Justiției are obligația de a o face în termen maxim de 48 de ore și, evident, doar dacă a constatat că sunt îndeplinite condițiile de regularitate internațională prevăzute în Legea nr.302/2004 și nu există situațiile prevăzute în art. 38 alin.(4) din această lege. În aceste din urmă caz, Min. Justiției va restitui cererea de extrădare și actele anexate ei , în mod motivat și în conformitate cu prevederile legale.

- de a pune în executare , împreună cu Ministerul Administrației și Internelor acele hotărâri definitive prin care s-a dispus extrădarea

- de a comunica autorității centrale a statului solicitant soluția dată cererii de extrădare sau a celei de arestare provizorie în scopul extrădării, pe care autoritatea judiciară competentă a pronunțat-o.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4

Ministerul român de Justiție va avea competențe și în situația existenței unui concurs de cereri, când mai multe state solicită extrădarea pentru una și aceeași faptă ori pentru fapte diferite. În aceste cazuri el va analiza toate aspectele legate de împrejurările, gravitatea și locul faptei comise, datele de depunere a cererilor, cetățenia persoanei a cărei extrădare se cere și care e extrădabilă și existența reciprocității de extrădare cu statul român și admisibilitatea extrădării ulterioare către un alt stat solicitant. Urmare a examinării și având în vedere hotărârile judecătorești definitive date pentru cererile de extrădare, tot acest Minister va decide căruia dintre state solicitante îi va fi predată persoana extrădată, ținând cont de îndatoririle internaționale pe care țara noastră și le-a asumat prin tratate ori care provin din calitatea ei de membră a Uniunii Europene.

Ministerul Justiției are atribuții și în ce privește predarea persoanelor extrădate. El va lua măsurile necesare pentru stabilirea datei și locului de predare, pentru aceasta comunicându-i Centrului de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române un extras de pe hotărârea judecătorească rămasă definitivă (conform alin. (2) al art.56 al Legii nr.302/2004). De la această dată a transmiterii, i se vor comunica tot Ministerului Justiției, cât și curții de apel competente, data și locul predării, într-o perioadă de 15 zile de la această dată (art. 56 alin.(3) teza I din Legea nr. 302/2004). Ulterior, tot același Minister e cel ce, în regim de urgență, va face cunoscută autorității competente din statul solicitant, soluția dispusă cu privire la extrădare, împreună cu un extras de pe hotărârea definitivă. În final, Min. Justiției va fi informat despre realizarea predării de către Centrul de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române, care o și efectuează prin intermediul Biroului Național Interpol.

Ministerul Justiției român are competențe și în ce privește predarea temporară a persoanei extrădate, pe o perioadă stabilită de statul solicitant de comun acord cu autoritățile române, acesta având calitatea de autoritate competentă din partea României.

Si în ceea ce privește extrădarea activă, Ministerul Justiției are competență de a elabora și înainta în numele statului român cererea de extrădare (conform art.64 al Legii 302/2004), precum și orice informații suplimentare necesare soluționării cererii, a căror transmitere statul străin solicitat o cere (art.68 alin.(1) din Legea 302/2004). În acest sens, după realizarea examinării de regularitate internațională, prin direcția sa de specialitate, în termenul legal prevăzut (trei zile de la primire) și calculat de la data primirii încheierii definitive de constatare a îndeplinirii condițiilor pentru solicitarea extrădării, Ministerul Justiției, prin aceeași direcție, va întocmi, după caz, cererea de extrădare, transmițând-o ulterior autorităților competente ale statului solicitat, împreună cu actele necesare anexate la aceasta. În caz contrar, va elabora un act prin care va solicita organelor competente inițierea procedurii de revizuire a încheierii definitive prin care s-a dispus respectiva solicitare, procedându-se în conformitate cu dispozițiile art.66 alin.(8)-(14) din Legea 302/2004.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4

În situațiile care impun retragerea cererii de extrădare, tot Min. Justiției e cel ce va retrage această cerere, fără întârziere, potrivit art.67 alin.(1) teza 2 din Legea 302/2004, informând despre aceasta și Centrul de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române.

2. În cazul mandatului european de arestare, Ministerul Justiției este una dintre autoritățile române competente să primească acest mandat (alături de parchetele de pe lângă curțile de apel prevăzute de Legea 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală în alin.(2) al art. 85.

În cadrul procedurii privind mandatului european de arestare, Ministerul Justiției, în calitate de autoritate centrală română, e în drept să primească mandatul european de arestare ce s-a întocmit de un organ judiciar competent al unui stat membru al Uniunii Europene și ulterior să-l transmită parchetului competent conform legii. Totodată, tot el va transmite autorității judiciare străine primitoare mandatul european de arestare care s-a emis de autoritatea judiciară română, când aceasta din urmă nu-l poate transmite direct respectivei autorități străine. Același Minister îndeplinește, deasemenea, orice altă atribuție pe care legea i-o acordă, pentru a asista și ajuta autoritățile judiciare române în activitățile de emiterie și de executare a mandatelor europene de arestare. El ține și evidența mandatelor europene de arestare care se emit de autoritățile române ori sunt primite de acestea.

Ca și în cazul extrădării active, și-n cazul mandatului european de arestare Ministerul Justiției este cel care are competența de a asigura traducerea documentelor necesare și a mandatului, în situațiile în care instanțele competente nu reușesc s-o facă din motive diverse (pe care legea le și prevede , dacă avem în vedere art.68 alin.(2) și art.89 alin.(7) din Legea nr. 302/2004). Ministerul Justiției român va putea și să solicite retragerea mandatului european de arestare, în condițiile prevăzute de art.94 alin.(3) al Legii 302/2004.

3. Ministerul Justiției în România desfășoară activități în calitate de autoritate centrală și în domeniile legate de transferul de persoane condamnate (prin primirea înscrisurilor ce se impun). Tot ca autoritate centrală, Ministerul Justiției român desfășoară activități și în domeniul transferului de proceduri, pe de o parte prin intermediul punctelor de contact naționale la Rețeaua Judiciară Europeană ce sunt stabilite și la nivelul lui (art.123 alin.(1) al Legii 302/2004 așa cum a fost modificat prin art.Ipct.39 din Legea nr.300/2013), pentru schimbul de informații și consultări cu autoritățile judiciare străine, cât și prin asigurarea transmiterii cererii de transfer al procedurii penale pe o cale dintre cele pe care legea privind cooperarea judiciară internațională în materie penală le prevede, așa cum se arată în art.126 din Legea nr. 302/2004 și prin primirea cererilor de preluare a procedurilor penale înaintate lui de un stat străin(art.128 alin.(1) din Legea nr.302/2004).

Același Minister la care facem referire are competențe, ca autoritate centrală română, și în recunoașterea hotărârilor judecătorești străine. În acest sens, în Titlul V al Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, intitulat " recunoașterea și

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4

executarea hotărârilor judecătorești, a ordonanțelor penale și a actelor judiciare în relația cu statele terțe", în art.131, se prevede competența Min. Justiției cu privire la aceste hotărâri și dispoziții, prin intermediul direcției lui de specialitate, de a primi cererile statelor emitente, de a recunoaște hotărârile judecătorești pentru executarea pe teritoriul țării noastre a pedepselor aplicate în aceste state sau pentru producerea unor alte urmări juridice. Totodată, și cererile persoanei condamnate spre a fi transferată în România, cereri de luare a unor măsuri preventive când cel condamnat se află în România, cererile vizând comunicarea diferitelor documente și informații solicitate de statul străin pentru executarea pe teritoriul țării noastre a pedepsei pe care statul emitent a aplicat-o, de a realiza controlul de regularitate și de a putea refuza, în anumite condiții legal specificate, să înceapă procedura de recunoaștere și executare pe teritoriul României a unei hotărâri judecătorești străine(a se vedea în acest sens dispozițiile art.131 alin.(1) din Legea nr.302/2004). Ministerul justiției român are o serie de competențe și în cazul hotărârilor judecătorești sau ordonanțelor pronunțate în materia penală de autoritățile judiciare române, el putând, prin intermediul direcției lui de specialitate, să primească cereri ale statului de executare ori ale persoanei față de care s-au pronunțat o hotărâre judecătorească sau ordonanță penală, pentru recunoașterea lor în scopul executării în România a pedepsei aplicate sau pentru a produce alte efecte juridice, pentru ca ulterior să le transmită organului român competent de executare, de a transmite statului de executare orice informații și înscrisuri pe care legea le permite, de a solicita statului de executare o serie de înscrisuri legal permise (în acest sens sunt prevederile art.131 alin.(2) din Legea nr.302/2004, art.137, art. 139 alin.(2), art.152 ce privesc atribuțiile Ministerului Justiției în procedura de punere în executare a pedepselor prin măsuri privative de libertate aplicate de instanțe ale altor state membre U.E pe teritoriul României, art.164 al aceleiași legi, ce prevăd atribuțiile acestui Minister în cazurile de transfer din țara noastră în alt stat membru al Uniunii a unei persoane condamnate și aflate în executarea unei pedepse sau măsuri privative de libertat, art.170¹¹ privind atribuțiile Min. Justiției și a celorlalte autorități române competente să respecte obligațiile stabilite de alte state membre ale Uniunii), în aplicarea între statele membre UE a principiului recunoașterii reciproce în sfera deciziilor privind măsurile de supraveghere judiciară ca alternativă la arestarea preventivă.

Ministerului român de justiție îi revin și atribuții în sfera asistenței judiciare în etapa de judecată. În sfera asistenței judiciare internaționale în materie penală, Ministerul Justiției e autoritatea română centrală cu competența de a primi toate cererile statelor membre ale Uniunii Europene și a statelor terțe pentru efectuarea oricăror acte ce țin de această activitate de asistență judiciară și de a le transmite ulterior organelor judiciare române competente după caz.

IV. În concluzie, Ministerul Justiției român are un rol de autoritate centrală a statului român în sfera cooperării judiciare în domeniul penal, în raporturile cu statele membre U.E, în această calitate având competența de bază aceea de a sprijini prin punctele naționale de contact

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4

pentru Rețeaua Judiciară Europeană și nu numai, colaborarea directă în U.E între autoritățile judiciare ale statelor membre și ale țării noastre. Totodată, Ministerul Justiției în relația cu statele membre U.E are și importantul rol de a veghea la respectarea tratatelor pe care România le-a încheiat în domeniu, prin controlul efectiv de regularitate internațională. Tot acest Minister, în cadrul raporturilor cu celelalte state membre, e cel care primește și transmite, după caz, cererile formulate în cadrul cooperării judiciare în domeniul penal și a modalităților concrete de asistență judiciară internațională în materie penală (în acestea din urmă și alte organe având această competență, cum ar fi, de exemplu, Parchetul de pe lângă Inalta Curte de Casație și Justiție în etapa de cercetare și urmărire penală).

BIBLIOGRAFIE

Carti, monografii:

- 1.D. Apostol Tofan, Suport de curs. Drept administrativ, 2008
2. M-E Mihăilescu, Drept administrativ. Partea generală. Caiet de seminar, Ed. Universitară, București 2016
3. M-E Mihăilescu, Drept administrativ. Partea generală. Curs universitar, Ed. Hamangiu, București 2016

Alte surse:

4. Cooperarea judiciară internațională în materie penală. Ed. Hamangiu, București 2014
5. www.old.just.ro/sectiuni/cooperarejudiciarainternationala/